

er rigtigt, at denne Tanke ikke gjenneføres, er et Spørgsmaal, som ikke for Dieblisset ligger for, men som vi senere maasse ville komme til at tale nærmere om, og som jeg derfor ikke nu skal drøle ved. Skolelærernes Løn bestaar altsaa væsentlig i Naturalhjælper, og ved Siden deraf i enkelte Tilfælde en Pengedydelse for deres Gjerning i Kirken, Offer og Accidenter og endelig Skolepengene. Det, man nærmest her maa tænke paa at forhøje, er Skolepengene, og jeg skal gjerne indrømme, at der kan være stor Billighed for, at dette sker, i det Mindste tilbøds.

Berg: Jeg skal ikke opholde det høje Thing med mange Bemærkninger angaaende denne Sag, efter hvad der her er forhandlet. Jeg finder kun Anledning til en Bemærkning af mere personlig Natur lige over for det ærede Medlem for Veile Umts 3die Valgtreds (Th. Nielsen), hvis Foredrag jeg iøvrigt hørte med stor Fornøjelse, og det er da den, at man maa ikke dømme hverken en Mand's Kjærlighed til sit Folk eller sit særlige Kald eller hans særlige Indsigt deri efter mere eller mindre heldigt valgte Udtryk i en varm og indsigtsfuld Afhandling, han har skrevet om et ham nærliggende Emne. (Th. Nielsen: Det er heller ikke min Mening!) Det var kun det, jeg vilde fremhæve, for at man ikke skulde faae en urigtig Opfattelse af den Mand's hele Stilling, som det ærede Medlem hentydede til; jeg sigter her til Rektoren for Frederiksborg lærde Skole. Det glæder mig nu at høre, at det ærede Medlem heller ikke paa nogen Maade har villet have sine Udtalelser saaledes opfattede. Man kan have den mest levende og varme Interesse baade for sit Folks Vel og for Oplysningsagen i Serdeleshed, uagtet man staaar paa et meget forskjelligt Grundlag med Hensyn til de Midler, der skulde bruges, og de Sider af Undervisningen, der navnlig skulde søges fremmede. Naar nu den høitærede Minister har ønsket ved et særligt Lovforslag — altsaa paa en anden Maade, end den, ad hvilken Regjeringen hidtil har søgt at faae saadanne Bevillinger — har ønsket at opnaa disse 10,000 Kr., og naar tillige den høitærede Minister har udtalt sig baade ved Forelæggelsen af Lovforslaget og i dettes Motiver om Sagen paa den Maade, som stet er, opfatter jeg den meget ærede Minister saaledes, at han gjerne ved en Forhandling om denne Sag vilde føle Folkethinget paa Pulsen, om det er villigt til at gaa ind paa, ikke hele den Skolereform, som i sin Tid blev forelagt af det meget ærede Medlem fra Frederiksborg (Hall), men i alt Fald gaa ind paa et Punkt i dette Skoleforslag, nemlig de saakaldte Fortsættelsesffoler. Jeg skal ikke her videre omhandle dette Spørgsmaal, men kun sige, at jeg tror, at hvormeget man end kan agte den Bestræbelse, der gaar ud paa ad den Vej at fremdrage nogle enkelte af den almindelige Almue, for at de kunne komme videre, saa spinder dog dette Punkts Betydning ind

til saa godt som Intet, naar man ser det fra det almindelige Folkeoplysningsstandpunkt. Den almindelige Opgave for Folkeoplysningen gaar ud paa saa vidt muligt at faae en forøget lykkelig Indflydelse paa c. 300,000 Børn mellem 7 og 14 Aars Alderen; jeg regner her en Sjettedel af Befolkningen uden nysigtig at huske, hvor stort Antallet af Børn i Virkeligheden er, men det kommer jo i denne Forbindelse heller ikke an paa et Par Sneve Lufinde mere eller mindre. Det er Opgaven, og det, det kommer an paa, er at søge en Vej, ad hvilken vi med de Penge og de Kræfter, vi have, og ved de Midler, vi yderligere kunne staae tilbeie, kunne blive istand til at have disse 300,000 Børn opad til at lære sig selv og deres Fædreland at kjende, naar vi tale rent borgerlig, men lige over for denne Opgave har det saa at sige ingen Betydning, om der i enkelte Egne af Landet gaa 100 Børn i Fortsættelsesffoler for derpaa at gaa over i en Realskole eller en lærd Skole, eller om Halvdelen af disse Børn gaa direkte ind i en Kjøbstadffole eller maaste slet ikke faae den forøgede Undervisning. Derfor forekommer det mig underligt, at den meget ærede Minister, hvis Interesse for denne Sag jeg ikke paa nogen Maade skal miskjende, og hvis Anskuelse om Skolevæsenet jeg langt fra kan bedømme — dertil have vi endnu forhandlet for kort Tid med ham — har trods al sin Interesse og Indsigt troet, at her var der et Punkt, som der først skulde tages fat paa med Hensyn til Skole-reformen. Det er lige som at ville begynde med Fløien; det er lige som at male Fløien smukkere og sætte et nyt Skildt paa den, men derimod at lade Huset staa og ryste, fordi Grundvolden ikke er ægte. Derfor forekommer det mig rigtigere, at naar Huset skal blive staaende, maa vi hellere sætte Stiver til og udbedre Grunden; saa kunne vi bagefter tage fat paa Fløien. Jeg tror ikke, at de høitagtede Mænd — saavel Skolemand som Ministeren — som have set sig glade paa Fortsættelsesffoler, ville faae nogen egentlig Fornøjelse deraf, naar man vil se Sagen fra Synspunktet af, hvad den gaar over Almueoplysningen i det Hele taget. Den høitagtede Minister kan sige: „Sa, jeg vil finde mig i, at Folkethinget udsætter den nærmere Forhandling om dette Spørgsmaal eller ikke vil have dette Spørgsmaal afgjort nu enten til den ene eller til den anden Side; men, at Folkethinget vil med Hensyn til Fortsættelsesffoler oppebi en Reform af Skolen i Almindelighed, for at man kan se, hvorledes Grundlaget egentlig skal være, og for at faae et mere syldigt Liv ind i Skolen, saa vel den offentlige som den private, for at der deraf naturligen kunde udvoxe noget Mere — om dette Mere skulde være Lydst eller Mathematikk eller noget andet, kunne vi siden tale om; derom ere Meningerne sagtens forskjelligte. Men hvad Mening end Folkethinget har derom, vil jeg dog gjerne have mine 10,000 Kr.“ —